

ЕДУКАЦІЙНИЙ ДАЙДЖЕСТ

Випуск #3: Міжнародний Рух та його організаційна структура

Едукаційний дайджест - це періодичний інформаційний документ, спрямований на підвищення обізнаності працівників та волонтерів Товариства Червоного Хреста України (далі – Український Червоний Хрест) щодо важливих аспектів гуманітарної діяльності. Він покликаний допомогти краще орієнтуватися в механізмах міжнародного співробітництва, розуміти ключові принципи та правила, а також знайомить з основними документами та резолюціями Руху.

МІЖНАРОДНИЙ РУХ ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА І ЧЕРВОНОГО ПІВМІСЯЦЯ

Міжнародний Рух Червоного Хреста і Червоного Півмісяця — це всесвітня гуманітарна мережа, об'єднана спільними цілями та Основоположними Принципами. Його місія — запобігати та полегшувати людські страждання, захищати життя та здоров'я людей, а також забезпечувати повагу до людської особистості, особливо під час збройних конфліктів та надзвичайних ситуацій.

ІСТОРІЯ РУХУ

- **1859:** Анрі Дюнан став свідком жахливих наслідків битви при Сольферіно та був глибоко вражений відсутністю організованої допомоги пораненим. Цей досвід надихнув його на створення нейтральної організації, яка б надавала допомогу пораненим солдатам незалежно від того, яку сторону конфлікту вони підтримують.
- **1863:** У Женеві засновано Міжнародний Комітет з допомоги пораненим (з 1876 року – Міжнародний Комітет Червоного Хреста (МКЧХ)). У Вюртемберзі (Німеччина) створено перше національне товариство Червоного Хреста.
- **1864:** 16 держав підписали першу Женевську конвенцію про поліпшення долі поранених і хворих у діючих арміях. Цей документ заклав основи міжнародного гуманітарного права та закріпив принцип нейтральності медичних працівників.
- **1867:** Проведено першу Міжнародну конференцію Червоного Хреста.
- **1875:** Густав Муаньє, один із засновників Руху, сформулював чотири основні принципи діяльності національних товариств: передбачливість, солідарність, централізація та взаємність.

- **1919:** Створено Лігу Товариств Червоного Хреста для координації діяльності національних товариств та надання допомоги жертвам катастроф.
- **1921:** Уперше кодифіковано та включено до Статуту МКЧХ чотири Основоположні принципи: неупередженість, незалежність, нейтральність та універсальність.
- **1949:** Ухвалено чотири Женевські конвенції, що розширили захист жертв війни, включивши до кола захищених осіб не лише поранених військових, а й військовополонених та цивільне населення.
- **1977:** Ухвалено два Додаткові протоколи до Женевських конвенцій, що розширили сферу застосування гуманітарного права під час збройних конфліктів, зокрема, включивши до неї міжнародні збройні конфлікти.
- **1991:** Ліга Товариств Червоного Хреста перейменована на Міжнародну Федерацію Товариств Червоного Хреста і Червоного Півмісяця (МФЧХ).
- **2005:** Ухвалено Додатковий протокол III до Женевських конвенцій, який запровадив третій розпізнавальний знак Руху — червоний кристал.

МІЖНАРОДНІ КОМПОНЕНТИ РУХУ

1. Міжнародний Комітет Червоного Хреста (МКЧХ) – це незалежна, нейтральна та неупереджена організація, що має виключно гуманітарну місію. Його мандат закріплений у Женевських конвенціях та Статуті Міжнародного Руху.

Ключові функції та діяльність:

Захищати життя та гідність жертв збройних конфліктів та інших ситуацій насильства.

Надавати допомогу, відвідувати військовополонених, розшукувати зниклих безвісти.

Запобігати стражданню шляхом пропаганди та зміцнення міжнародного гуманітарного права та універсальних гуманітарних принципів.

Діяти як нейтральний посередник між сторонами збройних конфліктів.

Структура МКЧХ:

- **Асамблея (Assembly):** вищий керівний орган МКЧХ. Вона визначає загальну політику, стратегію, затверджує бюджет та призначає ключових посадовців.
- **Директорат (Directorate):** виконавчий орган МКЧХ, відповідальний за реалізацію стратегії та цілей, визначених Асамблеєю.

- **Рада Асамблеї (Assembly Council):** допоміжний орган Асамблеї, який допомагає в організації її роботи, зокрема, займається управлінням людськими ресурсами та фінансами.
- **Президент (President):** очолює МКЧХ та відповідає за його зовнішні зв'язки.

2. Міжнародна Федерація Товариств Червоного Хреста і Червоного Півмісяця (МФЧХ) – всесвітня гуманітарна організація, що складається з національних товариств. Вона координує та направляє міжнародну допомогу в місця стихійних лих та катастроф, а також сприяє побудові стійких та мирних спільнот.

Ключові функції та діяльність:

Покращувати життя вразливих людей шляхом мобілізації сили гуманності.

Координувати та надавати міжнародну гуманітарну допомогу жертвам стихійних лих та техногенних катастроф у мирний час.

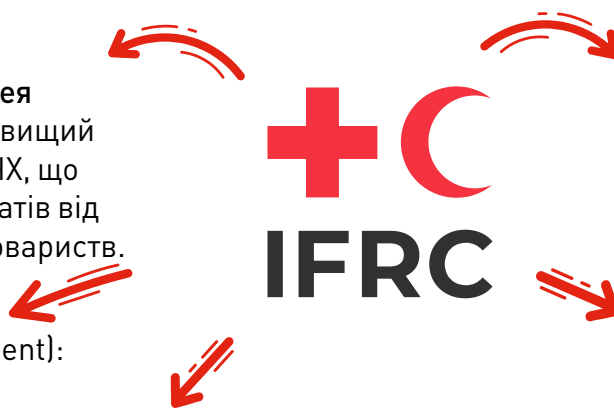
Підтримувати та розвивати національні товариства.

Представляти національні товариства на міжнародному рівні.

Структура МФЧХ:

- **Генеральна Асамблея (General Assembly):** вищий керівний орган МФЧХ, що складається з делегатів від усіх національних товариств.
- **Президент (President):** очолює МФЧХ та відповідає за її стратегічний напрямок.

- **Секретаріат (Secretariat):** є виконавчим органом МФЧХ, який відповідає за щоденну роботу організації.

- **Рада (Governing Board):** виконавчий орган МФЧХ, який керує діяльністю організації між сесіями Генеральної Асамблеї.
- **Віце-президенти (Vice-Presidents):** представляють чотири географічні регіони світу та допомагають Президенту у виконанні його функцій.

Комісії МКЧХ:

Фінансова комісія (Finance Commission): надає експертні поради з фінансових питань та розробляє рекомендації щодо бюджету МФЧХ.

Комісія з аудиту та ризиків (Audit and Risk Commission): здійснює незалежний нагляд за фінансовою діяльністю МФЧХ та оцінює ризики.

Молодіжна комісія (Youth Commission): розробляє та впроваджує програми для молоді, залучає молодь до діяльності МФЧХ.

Комісія з дотримання стандартів та медіації (Compliance and Mediation Committee): розглядає скарги та вирішує суперечки між членами МФЧХ.

Виборча комісія (Election Committee): відповідає за організацію та проведення виборів на керівні посади в МФЧХ.

ОРГАНИ МІЖНАРОДНОГО РУХУ

- **Міжнародна конференція** (International Conference): вищий дорадчий орган Руху.
- **Рада делегатів** (Council of Delegates): форум компонентів Руху, який визначає спільну стратегію та підходи до вирішення глобальних гуманітарних викликів.
- **Постійна комісія** (Standing Commission): виконавчий орган Міжнародної конференції Червоного Хреста і Червоного Півмісяця.

МІЖНАРОДНА КОНФЕРЕНЦІЯ ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА І ЧЕРВОНОГО ПІВМІСЯЦЯ (INTERNATIONAL CONFERENCE OF THE RED CROSS AND RED CRESCENT)

Міжнародна конференція – це унікальний форум, який збирає разом представників усіх складових Руху (національних товариств, МКЧХ та МФЧХ), а також представників держав-учасниць Женевських конвенцій. Її основна мета – обговорення гуманітарних питань, що стосуються всього світу, та прийняття спільних рішень.

Ключові аспекти Міжнародної конференції:

Періодичність: конференція збирається раз на чотири роки.

Участь:

- **Члени:** національні товариства, МКЧХ, МФЧХ, держави-учасниці Женевських конвенцій.
- **Спостерігачі:** гуманітарні організації, ООН та її спеціалізовані установи, неурядові організації та інші гуманітарні партнери.

Функції:

- Визначення стратегічних напрямків діяльності Руху.
- Прийняття рішень щодо змін до Статутів та правил процедури Руху.
- Обрання членів Постійної комісії.

Результати:

- **Резолюції:** рішення, що приймаються на конференції шляхом консенсусу.
- **Зобов'язання:** добровільні зобов'язання, взяті учасниками конференції, які можуть бути індивідуальними або спільними.

САЙД-ІВЕНТИ В РАМКАХ 34-ОЇ МІЖНАРОДНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

У рамках Міжнародної конференції проводяться сайд-івеннти – менші заходи, такі як семінари, дебати, круглі столи тощо. Вони доповнюють офіційну програму, надаючи учасникам можливість для неформального спілкування, обміну досвідом, презентації успішних підходів до вирішення гуманітарних проблем, пошуку нових партнерів та обміну ідеями. На 34-й Міжнародній конференції, що відбулася в жовтні 2024 року, було проведено 28 сайд-івеннтів.

Товариство Червоного Хреста України співорганізувало наступні сайд-івеннти 34-ої Міжнародної конференції:

Сайд-івеннт «Підвищення поваги до емблем під час збройних конфліктів».

- **Співорганізатори:** ТЧХУ, МКЧХ, Товариства Червоного Хреста і Червоного Півмісяця Великобританії, Норвегії, Бахрейну, Іраку, Міністерство закордонних справ Іспанії, Федеральний департамент закордонних справ Швейцарії.
- **Суть заходу:** захід присвячений обговоренню правил та практики використання емблем Міжнародного Руху та інших знаків, що позначають медичну допомогу, а також представленню успішних практик щодо сприяння правильному використанню та протидії зловживанню розпізнавальними емблемами.

Звітування щодо впровадження міжнародного гуманітарного права на національному рівні.

- **Співорганізатори:** ТЧХУ, Товариства Червоного Хреста Італії та Великобританії, Міністерство оборони України, Міністерство закордонних справ, у справах Співдружності та розвитку Великої Британії, Міністерство закордонних справ та міжнародного співробітництва Італії, МКЧХ, Федеральний департамент закордонних справ Швейцарії.
- **Суть заходу:** захід присвячений обговоренню добровільної звітності держав щодо імплементації міжнародного гуманітарного права (МГП) та обміну відповідним досвідом.

Сайд-івеннт «Добровільні звіти про імплементацію міжнародного гуманітарного права на національному рівні: передовий досвід, проблеми та можливості». Жовтень 2024 рік. Фото: Український Червоний Хрест.

На 34-й Міжнародній конференції було прийнято п'ять резолюцій, зокрема:

1. Зміцнення реагування на катастрофи за допомогою всеохопних правових та регуляторних рамок:

- Закликає держави посилити управління ризиками стихійних лих та адаптуватися до зміни клімату шляхом впровадження ефективних правових та регуляторних рамок.
- Визнає важливість керівних принципів щодо управління ризиками стихійних лих, розроблених МФЧХ, закликає держави використовувати їх для аналізу та вдосконалення власних законодавчих баз.

3. Забезпечення місцевого лідерства, потенціалу та надання допомоги в рамках гуманітарної діяльності, а також підвищення стійкості:

- Підкреслює важливість залучення місцевих акторів до гуманітарного реагування і створення сприятливих умов для їхньої діяльності згідно з гуманітарними принципами.
- Закликає держави та компоненти Руху інвестувати у довгострокові стратегічні партнерства з національними товариствами та місцевими акторами.

2. Захист цивільних осіб та інших осіб та об'єктів, що перебувають під захистом, від потенційних людських втрат внаслідок діяльності в сфері ІКТ під час збройних конфліктів:

- Визнає ризики, пов'язані з використанням інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у збройних конфліктах, і закликає сторони конфлікту забезпечити захист цивільного населення та об'єктів інфраструктури від кібератак.
- Висловлює занепокоєння щодо дезінформації, мови ворожнечі та іншої шкідливої інформації, що поширюється через ІКТ, зокрема в соціальних мережах, і закликає до заходів протидії цим явищам.

4. Захист людей від гуманітарних наслідків екстремальних кліматичних та погодних явищ, спільна робота для посилення запобіжних заходів:

- Закликає держави розробити та впровадити системи раннього попередження про надзвичайні ситуації, пов'язані зі зміною клімату.
- Визнає важливість запобіжних заходів у зменшенні ризиків стихійних лих і закликає держави підтримувати діяльність Руху в цій сфері.

5. Створення універсальної культури дотримання міжнародного гуманітарного права:

- Підкреслює важливість дотримання міжнародного гуманітарного права (МГП) під час збройних конфліктів та закликає до створення універсальної культури його дотримання.
- Висловлює глибоке занепокоєння щодо розбіжності між загальним зобов'язанням щодо МГП та недостатньою повагою до його норм.
- Закликає посилити дотримання норм МГП.

ЗВІТНІСТЬ УКРАЇНИ НА 34-Й МІЖНАРОДНІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ

На 34-й Міжнародній конференції Уряд України та ТЧХУ представили звіти щодо виконання зобов'язань та резолюцій, прийнятих на 33-й Міжнародній конференції.

Звіт України щодо Резолюції 1 33-ї Міжнародної конференції «Повернення МГП додому: Дорожня карта для кращої національної імплементації міжнародного гуманітарного права».

Зміст:

Україна сумлінно виконує свої зобов'язання за міжнародним гуманітарним правом (МГП), незважаючи на виклики, пов'язані з повномасштабним вторгненням РФ.

Ключові досягнення:

- Перегляд та внесення змін до законодавства для кращої інтеграції МГП.
- Створення інформаційної системи для фіксування порушень МГП.
- Покращення роботи Національного інформаційного бюро у співпраці з МКЧХ.
- Забезпечення дотримання правил поведінки з військовополоненими та захисту цивільного населення.
- Розробка навчальних програм з МГП для різних груп населення.
- Здійснення заходів щодо запобігання та припинення порушень МГП, а також забезпечення належного розслідування таких порушень та притягнення до відповідальності винних.
- Розширення механізмів і програм поширення знань про МГП серед усіх груп населення (військових, суддів, працівників правоохоронних органів, лікарів, рятувальників, державних службовців, вчителів, учнів, студентів та широкої громадськості).

Співпраця:

Активна співпраця з МКЧХ, МФЧХ, національними товариствами, гуманітарними партнерами, науковими колами.

Виклики:

Недотримання МГП з боку РФ, обмежений доступ МКЧХ до місць утримання полонених та цивільних осіб, незаконна «паспортизація» та військова мобілізація на окупованих територіях, обмежений гуманітарний доступ до окупованих територій.

Вплив:

- Покращено координацію дій уряду та відомств з імплементації МГП.
- Забезпечено ефективне гуманітарне реагування, надання допомоги та захист постраждалого населення.
- Впроваджується гуманітарно-розвитковий зв'язок для зменшення вразливості та підвищення стійкості постраждалих громад.

Звіт ТЧХУ щодо Резолюції 2 33-ї Міжнародної конференції «Забезпечення психічного здоров'я та психосоціальних потреб людей, які постраждали від збройних конфліктів, стихійних лих та інших надзвичайних ситуацій».

Зміст:

ТЧХУ інтегрувало зобов'язання цієї резолюції в свої стратегічні та операційні плани.

Ключові досягнення:

- Психосоціальну підтримку (ПСП) інтегровано в стратегію та операційний план ТЧХУ. Створено відділ ПСП та розроблено відповідний регламент.
- Розроблено Єдиний операційний план, що включає покращення психосоціального стану населення, турботу про персонал і волонтерів, та інтеграцію ПСП в інші сектори.
- У 2023 році було розроблено Стратегічний документ для визначення основних принципів роботи напрямку психічного здоров'я та психосоціальної підтримки (ПЗПСП), рамок, цілей та координаційної структури.

Співпраця:

ТЧХУ тісно співпрацює з іншими національними товариствами, МФЧХ та МКЧХ, щоб надавати послуги ПЗПСП, які необхідні населенню України.

Виклики:

Нестача персоналу, великі потреби в ПЗПСП в Україні, труднощі з моніторингом та контролем якості.

Вплив:

- Покращено координацію роботи з питань ПЗПСП в Україні, зокрема завдяки співпраці з Координаційним центром з питань психічного здоров'я.
- Заходи ПЗПСП ТЧХУ плануються з урахуванням потреб різних груп населення.
- ПЗПСП інтегровано в інші напрямки діяльності ТЧХУ та забезпечено навчання персоналу та волонтерів з ПСП.
- Позитивний вплив на психосоціальний стан громад, зменшення страху у дітей та підвищення їхньої впевненості.

РАДА ДЕЛЕГАТИВ (COUNCIL OF DELEGATES)

Рада делегатів – це асамблея, що збирає разом усіх членів Руху (національні товариства, МКЧХ та МФЧХ) для обговорення питань, які стосуються діяльності Руху в цілому.

Ключові аспекти Ради делегатів:

Періодичність: Рада збирається раз на два роки.

Участь: національні Товариства, МКЧХ, МФЧХ.

Функції:

- Обговорення та вирішення питань, що стосуються діяльності Руху.
- Розробка рекомендацій для Міжнародної конференції.
- Визначення кандидатів на посади Президента, Віце-президентів та членів Ради МФЧХ.

Результати:

- Резолюції: рішення, що приймаються Радою шляхом консенсусу.

Рада делегатів у 2024 р. прийняла такі документи:

Резолюція «Захист у Русі: покращення нашого колективного впливу на захист людей»

- Визначення поняття «захист» у контексті Руху.
- Три типи дій у сфері захисту: мейнстрімінг, спеціалізовані заходи та вплив на стандарти, норми, закони та поведінку.
- «Мінімальний підхід до захисту» як спосіб реагування на ризики у сфері захисту.
- Важливість залучення національних товариств до діяльності у сфері захисту.
- Необхідність розробки дорожньої карти для подальшого впровадження Рамкової програми захисту Руху.

Резолюція «Міграційна стратегія для Міжнародного Руху Червоного Хреста і Червоного Півмісяця 2024-2030»

- Визначення поняття «мігранти» в контексті Руху.
- Три стратегічні цілі: забезпечення доступу до основних послуг, зміцнення стійкості та інклюзії, а також захист.
- П'ять ключових факторів, що сприяють досягненню цих цілей: підзвітність та значуща участь, локалізація та зміцнення потенціалу, гуманітарна дипломатія, координація та співпраця, а також захист даних та принципове використання цифрових технологій.
- Закликає компоненти Руху інтегрувати стратегію в свої плани та програми, сприяти її розумінню та мобілізувати ресурси для її впровадження.

Резолюція «Заклик до поваги та підтримки принципової гуманітарної діяльності»

- Закликає держави вжити всіх необхідних заходів для запобігання, припинення та усунення будь-яких зловживань, тиску, дезінформації та дегуманізуючої риторики.
- Закликає держави співпрацювати з компонентами Руху, щоб сприяти місії та гуманітарній діяльності Національних товариств та їх допоміжної ролі до органів державної влади, а також МФЧХ та МКЧХ.
- Закликає держави підтвердити своє зобов'язання діяти відповідно до Фундаментальних принципів.

Резолюція «Підтвердження ролі Руху як чинника миру»

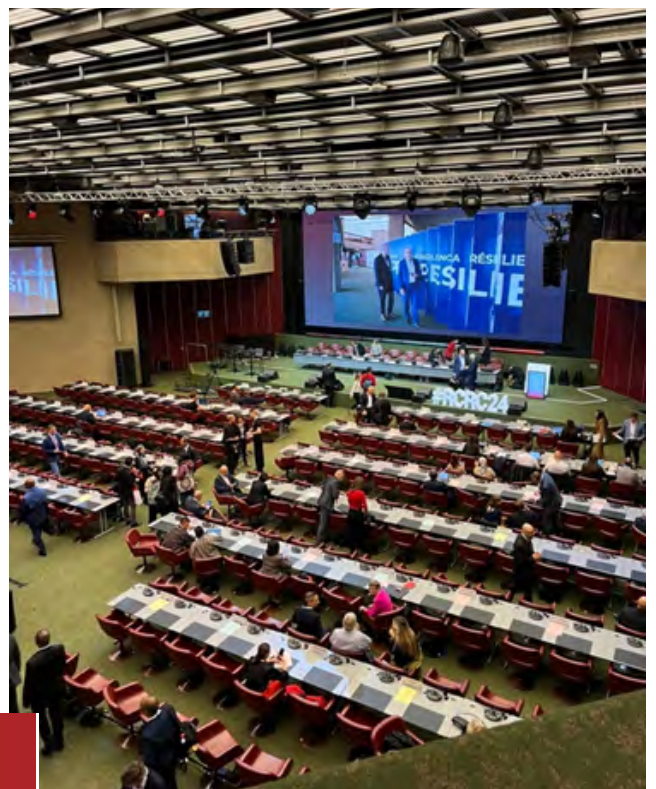
- Визнає унікальний внесок та значний досвід Руху в сприянні миру та примиренню.
- Визнає, що сприяння сталому миру та стійкості громад вимагає скоординованих та постійних зусиль на всіх рівнях Руху.
- Заохочує МКЧХ, МФЧХ та національні товариства продовжувати свої зусилля із забезпечення дотримання гендерної рівності, різноманітності та інклюзії.
- Закликає компоненти Руху до подальшого дослідження конкретних можливостей та пріоритетів свого внеску в перспективи миру, а також посилювати зусилля з гуманітарної дипломатії.

Резолюція «Продовження до 2030 року Стратегії з відновлення сімейних зв'язків для Міжнародного Руху Червоного Хреста і Червоного Півмісяця 2020-2025»

- Підтвердження важливості діяльності з відновлення родинних зв'язків (ВРЗ) як ключового напрямку роботи Руху.
- Визнання ролі МКЧХ як координатора та технічного радника з питань ВРЗ.
- Заклик до національних товариств, МКЧХ та МФЧХ до подальшого зміцнення своїх можливостей у сфері ВРЗ.
- Підтримка розвитку стійких партнерських відносин між компонентами Руху для посилення їхньої співпраці у сфері ВРЗ.

Резолюція «Війна в містах: урочистий заклик Міжнародного Руху Червоного Хреста і Червоного Півмісяця»

- Закликає держави та національні товариства взяти на себе зобов'язання щодо запобігання та реагування на гуманітарні наслідки війни в містах.
- Заохочує компоненти Руху широко поширювати «Урочистий заклик».

Рада делегатів Міжнародного руху. Жовтень 2024 рік.
Фото: Український Червоний Хрест.

ПОСТІЙНА КОМІСІЯ (STANDING COMMISSION)

Постійна комісія – це виконавчий орган Міжнародної конференції, який діє в період між її сесіями.

Участь Українського Червоного Хреста у 34-ій Міжнародній конференції. Жовтень 2024 рік.
Фото: Український Червоний Хрест.

Ключові аспекти Постійної комісії:

Періодичність: переважно двічі на рік.

Участь: 5 представників, обраних Міжнародною конференцією, 2 представники МКЧХ, зокрема Президента, і 2 представники МФЧХ, включаючи Президента.

Функції:

- Підготовка та організація наступної Міжнародної конференції.
- Вирішення питань, що стосуються тлумачення та застосування **Статуту та Регламенту Руху**.
- Забезпечення гармонійної роботи Руху та координація дій його компонентів.
- Розгляд питань, пов'язаних з порушеннями Основоположних принципів Руху.
- Присудження медалі Анрі Дюнанна.

**ВІДДІЛ ГУМАНІТАРНОЇ ДИПЛОМАТІЇ
ДЕПАРТАМЕНТ СТРАТЕГІЧНОГО ПАРТНЕРСТВА ТА МІЖНАРОДНИХ ЗВ'ЯЗКІВ
НАЦІОНАЛЬНИЙ КОМІТЕТ
ТОВАРИСТВО ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА УКРАЇНИ
Київ, вул. Ділова 3, 03150
international@redcross.org.ua**